

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Regula Dominus quae pars

[Straßburg], [um 1493]

Be nomine

[urn:nbn:de:bsz:31-290450](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-290450)

De Nomine

Dominus que pars No

Dominus. Quare. Quia significat substantiā cum qualitate propria vel comuni. Quid est nomen. Est prolatio nis que vnicuique subiectoꝝ corpoꝝ seu rerū propriam vel comunē distribuit qualitātē. Quare dicitur corpoꝝ rum. Propter res grossas q̄ videri et palpari possunt. vt homo. lapis. lignū. Quare dicitur rerū. Propter res inuisibiles que nec videri nec palpari p̄nt. vt anima. angelus. Unde dicitur nomē. A no tamine siue a notione. eo q̄ suo vocabulo res incognitas nobis notas efficiat. nisi enim nomē scieris cognitio rerū perit. Quare querit q̄ pars sit sciat et intelligat cui parti sectio partū dicitur de qua fit sermo supponat. Quid est pars. est sectio vel diuisio cuiuslibet rei. Nomē quare fuit inuentū. Et significaret suū positū in locutione. Quot sunt necessaria in locutione. Duo. Que. Suū positū et apositū. Unde versus. Queuis perfecta constructio dat duo mēbra. Quid est suū positū. Est de quo fit sermo. Quid est apositū. Est id qd̄ dicitur de suo suū posito. vt sortes currit. sortes est suū positū. currit vero apositū. Cuius qualitas. *Cuius qualitas* Appellatiue. Quare. Quia naturaliter commune est multoꝝ. Cur dicitur naturaliter. Ad differentiā prioꝝ noīm q̄ nō natura sed vsu comūta sunt. Quid est qualitas. Est aptitudo noīs significandi rem suā discrete vel cōter. Discrete vt petrus. Cōmuniter vt homo. Quid dicitur qualitas. A quali. eo q̄ p̄ qualitātē cognoscim⁹ vtrū nomē sit propriū vel appellatiuū. Quot sunt qualitates in noīe. Due. Que. Propria et appellatiua. Que est propria. Que vni soli rei cōuenit vniuoce. vt Nicolaus. Unde versus. Ad propriū dices qd̄ nō notat vniuoce res. Plures. nāq̄ duo sensu nō signat sub vno. Que est appellatiua. q̄ pluribus rebus cōuenit. vt homo. Quid versus. Appellatiuis varias res vniuocebis. *Cōmparatiui d.* Comparatur. Nō. Quare. Quia nō recipit augmentū nec patitur decrementū nec est adiectiuū. Quibus noīb⁹ cōuenit cōparatio. Noīb⁹ adiectiuis quozū significatio pōt augeri vel minui. Quid versus. Est adiectiuus graduū collatio talis. Quid valet augeri sua proprietate minui. Quid est cōparatio. Est rei ad re facta collatio. Quid dicitur cōparatio. A cōparando. q̄ p̄ eā cōparamus. Quot sunt gradus cōparationis. Tres. Qui. Positiuus. Cōparatiuus. et Suplatiuus. Quid versus. Hunc gradibus trinis q̄ pparat ire notabis. Quid est positiuus. Est qui primo loco ponitur et absolute. Quid dicitur positiuus. A pono ponis. q̄ ponit fundamentum alioꝝ graduū. Positiuus in quid desinit. In diuersas terminaciones. Unde format. A nullo formatur. sed alij gradus formant ab ipso. Quid versus. De primis ambos debes formare iupmos. Quid est cōparatiuus. qui significat id qd̄ suus positiuus cū hoc aduerbio magis. vt

De Nomine

doctior. id est magis doctus. Cuius generis est ois cōparatiuus. qñ ter
 minat in oz. tunc est generis cōis. qñ vero in us. tunc est generis neutri
 Unde versus. Cōparatiuus in oz generis cōmunit habetur. Cōpara/
 tiuus in us generis neutrius habetur. Cuius declinationis est omnis
 cōparatiuus. Tercie. Unde versus Declinat tantū tibi tertia compa/
 ratiuū. Cōparatiuus in qd desinit. In masculino 7 in feminino genere
 in oz. Et in neutro genere in us. Si positiu⁹ fuerit secūde declinatōis.
 cōparatiu⁹ format a grō. vt doctus docti. breuia i et adde oz fit doctior.
 et us in neutro genere fit docti⁹. Cñ versus. Si tibi declinet positiuū
 norma secunde. Taliter inde gradū debes formare secundū. I breuies
 quā dat grūs 7 i supad des. Si vero positiuus fuerit tertia declinatōis
 cōparatiu⁹ format a drō singulari. vt fortis forti. breuia i et adde oz fit
 fortior. et us in neutro fit fortius. Cñ versus. Terne simili formatiōe
 more datiui. Inde sinisterior 7 iunior excipiant. Et portis 7 in quā aliā
 pbent tibi formā. Quid est suplatiu⁹. Ast q significat id qd suus positi
 uus cū hoc aduerbio valde. vt fortissim⁹. id est valde fortis. Superla/
 tiuus in qd desinit. In masculino genere in us. in feminino in a. in neu
 tro in um. Si positiu⁹ fuerit secūde declinatōis. suplatiuus format a
 grō singulari. vt doct⁹ docti. adde i et simus fit doctissim⁹. Cñ versus.
 Uqz secūda tenens superantē de grō. Sic formas iungis s atqz simus
 supad des. Si positiu⁹ fuerit tertia declinatōis. suplatiu⁹ format a grō
 singulari. vt fortis adde simus fit fortissim⁹. Cñ versus. In terna for/
 ma simus addes cū grō. Si positiu⁹ fuerit scōde declinatōis 7 terminat
 in r. superlatiu⁹ format a nro singulari. vt pulcer. adde rim⁹ fit pulcerri
 mus. Cñ versus. Cū tenet r rectus rimus est illi sociand⁹. Inde excipi
 untur sinister 7 dexter. Duotuplex est cōparatio. Duplex. scz. regulari
 et irregulari. Regularis est. qñ cōparatiuus 7 suplatiuus regulariter
 formant a suo positiuo. vt doct⁹ doctior doctissim⁹. Irregulari est. qñ
 positiu⁹ 7 suplatiu⁹ irregulariter formant a suo positiuo. vt bon⁹ melior
 optimus. Nouel. Ita. Quō. Per duo genera et p duas terminatōes
 vt hic dñs. hec dña. Si nō. Quare Quia nō potest moueri de genere in
 genus. de voce in vocē. de significatōe in significatiōe. Quid est mo/
 ueri. Est formare femininū 7 neutrum a masculino. ita q cōueniūt in
 principio 7 differūt in fine. Quot modis mouent noia. Tribu. Quibz
 Voce 7 significatōe. vt doctus doctra doctū. Voce 7 nō significatiōe.
 vt liber libza. fiber fibza. Significatiōe 7 nō voce. vt pater mater soror
 frater. Cuius generis. Masculini. Quare. qz pponit ei in declinatōe
 vnū articulare. p nomen qd est hic. vt hic dñs. Si femini. qz pponitur
 ei in declinatōe vnuz pnomen articulare. vt hec mufa. Si neutri. qz
 pponit ei in declinatōe vnū pnomen articulare. vt hoc scannū. Si
 cōmunit. qz pponunt ei in declinatōe duo articularia pnois. vt hic

mondu

Coniugentis
feminini
nini

Comunit

De nomine

et hec sacerdos. Si ois. qz pponunt ei i declinatōe tria articularia, pno
minis. vt hic et hec et hoc felix. Si dubij. qz antiq̄ gramaticū nulla rōne
cogente in diuersis generibz pulerūt. vt hic aut hec dies. Si epicoeni.
qz sub vno articulo pprehendit vtrūqz serū. vt hic passer. hec aquila.
Quid est gen⁹. est quedā p̄rietas discretiua sexus. vel tāq̄ discretiua
setus mixtū se habēs. vel p̄ncipaliū abnegatiua. Quare dicit discretiua
tūa sexus. Propter varia masculina et feminina. vt hic vir. hec muli
er. Quare dicit tāq̄ discretiua sexus. p̄ter imaginaria. vt lapis. petra.
Quare dicit mixtū se habēs. p̄ter cōia. Quare dicit p̄ncipaliū ab
negatiua. p̄ter neutriū. Dicit em̄ neutriū q̄ negās vtrū. vtz masculi
nū et feminiū. Qñ dicit gen⁹. A generādo vel a ge grece qd̄ est terra lati
ne. vñ nobis cūcta p̄creant. Cuius numeri. singularis. Quia singularit
p̄fertur. Quid est numer⁹. Est t̄rminū secūde impositionis mediāte q̄
dictio significat vñū vel plura. Qñ dicit numerus A numerādo. vel a
nummo pompeyo q̄ p̄mū numerz apud latinos iuenit. Pec sūt noīa
masculini generis carētia plī nūo. vñ vers⁹. Cū fumo simus sanguis cū
puluere limus. Aer sol pontus cū mūdo fiscus et ether. Pec sunt noīa
feminini generis carētia plī nūo. vñ versua. Fama fames lux vita fides
p̄p̄glia tellus. Atqz sal⁹ labes sitis hum⁹ lues mors. Indoles et sobo
les. p̄les iuuet̄a iuuet̄us. Predicat ad detabescz senecta senect⁹. Pec sūt
noīa neutra carētia plī nūo. vñ versus. Pus et opus fenū sal manna
qz scenū. Autū p̄bas nephas thabi v̄p̄tbus solū ver. Nil nihil et nihī
lūm pluralit̄o ista carebūt. Cui⁹ figure. simplicis. quare. qz nō p̄t diuis
di in duas vel in plures p̄tes intelligibiles prioris sensus capaces. vñ
versus. Nō poteris tale sub simplicia sc̄sina notare. Quid est figura. ē
elementalis p̄sideratio p̄siderās ip̄am dictionē eē diuisibile vel indiuis
sibile in p̄tes p̄tiales. Quid est p̄posita figura. Que p̄t diuidi in duas
vel in plures p̄tes intelligibiles prioris sensus capaces. vñ versus. Dis
ctio p̄posita dicit h̄re figuraz. Quā licet in geminas p̄tes distinguere.
quarū Significata gerit vox designata p̄ ip̄am. Qñ dicit figura. A figu
rando. vel a fingēdo. fingere enī p̄ponere dicim⁹. Qñ et nos cōpositos
res lutifugulos eē vocam⁹. Cuius casus. n̄r. Quare. qz in tali casu des
clinādo repitur. Quid est casus. est finalis inflectio voc. a voce. casu
alibus p̄rietatibz directe vel indirecte cōnectans. Qñ dicit casus. a cadē
do. eo qz vnus casus cadit ab vno in aliū. N̄rūs p̄trea nō dicit casus qz
cadit ab aliq̄. sed qz ceteri casus cadūt ab ip̄o. Septē sunt forme casua
les. scz. Aprota. monap̄ota. dip̄ota. triptota. tetrap̄ota. pentap̄ota.
exap̄ota. Cuius declinatōis secūde. quare. qz mittit gen̄ singularē in i
et datiuū et ablatiuū in o. vt dñs dñi dño. Si prime. qz mittit gen̄ et da
tiuū singulares i et dip̄ongō id est in elongā. vt musa muse. Si tertie
qz mittit genitiuū in is et datiuū in i. vt sacerdos tis ti. Si q̄rte. qz mit
a ij

omnis

dubij

epicoeni

Cingimur

Cing figure

Cing casus

Cing declinationis

prime

tertie

quarte